

Език на Сафо и Алкей

Докато творбите на Сафо формално могат да бъдат разделени на две групи - чисто лесбоски диалект (без чужди примеси) и поеми следващи епически образци то Алкей е единен - епическите черти са спорадични

Основни т.е.най- (ама само *най*)отличаващи го от атическия диалект чертки

1.Псилозис т.е. *загубване (или по-скоро приемане “загубата” т.е. игнорирането) на аспирацията на началната гласна*

2.Баритонезис -*отдръпване на ударението към началото на думата*

3. Гласни -

а. запазване на исконно(и.е.) $a = \alpha$, което в ЙА преминава в η

б. ο = α в атически

в. οι = ου в окончание на *причастие за ж.р., д.зал.*

Sappho, fr.1

ΣΑΠΦΟΥΣ ΜΕΛΩΝ Α

πο]ικιλόθρο[ν' ἀθανάτ' Αφρόδιτα,
παί] Δ[ί]ος δολ[ό]πλοκε, λίσσομαί σε,
μή μ'] ἄσαισι [μηδ' ὀνίαισι δάμνα,
[]πότν]ια, θῦ[μον,
ἀλλ]ὰ τυίδ' ἔλ[θ', αἶ ποτα κᾶτέρωτα
τὰ]ς ἔμας αὐ[δας αἰοῖσα πήλοι
ἔκ]λυες, πάτρο[ς δὲ δόμον λίποισα
[]χ]ρύσιον ἠλθ[ες
ἄρ]μ' ὑπασδε[ύξαισα· κάλοι δέ σ' ἄγον
ῶ]κεες στρουῦ[θοι περὶ γᾶς μελαίνας
πύ]κνα δίν[νεντες πτέρ' ἀπ' ὠράνωϊθε-
[]ρο]ς διὰ μέσσω·
αἶ]ψα δ' ἐξίκο[ντο· σὺ δ', ὦ μάκαιρα,
μειδιαί[σαισ' ἀθανάτωι προσώπωι
ἦ]ρε' ὅττι[ι δηῦτε πέπονθα κῶττι
[]δη]ῦτε κ[άλ]η[μμι
κ]ῶττι [μοι μάλιστα θέλω γένεσθαι
μ]αινόλαι [θύμωι· τίνα δηῦτε πείθω
.].σάγην [ἔς σὰν φιλότατα; τίς σ', ὦ

[Ψά]πφ', [ἀδικήει;
κα]ἰ γ[ὰρ αἰ φεύγει, ταχέως διώξει,
<αἰ δὲ δῶρα μὴ δέκετ', ἀλλὰ δώσει,>
<αἰ δὲ μὴ φίλει, ταχέως φιλήσει>
[]<κωὺκ ἐθέλοισα.>
<ἔλθε μοι καὶ νῦν, χαλέπαν δὲ λῦσον>
<ἐκ μερίμναν, ὅσσα δέ μοι τέλεσσαι>
<θῦμος ἰμέρρει, τέλεσον, σὺ δ' αὐτα>

ποικίλο-θρονος 2 седящ на украсен престол (Ἀφροδίτη Sappho).
δόλος ὁ 1) примамка (ἰχθύσι δόλον κατὰ εἶδατα βάλλειν Hom.); 2) капан (τεῦξαι δόλον Hom.; ξύλινος δ., ἦν παγίδα καλέουσι Batr.; δ. δονακόεις Anth.); 3) *pl.* хитрост, коварство Hom., Aesch. *etc.*: δόλω, δόλοις, ἐκ δόλου *и* ἐν δόλω Soph., σὺν δόλω Soph., Eur. *и* μετὰ δόλου Isocr. с хитрост

δоло-πλόκος 2 плеящ измама *т. е.* лукав

δολόπλοκε - новоизкована дума вероятно зета от Теогнид 1386
последвана в 1388 както тук от δάμνα θύμον

λίσομαι *и* λίτομαι (*fut.* λίσσομαι, *aor.* 1 ἐλίσάμην - *en.* ἐλλισάμην, *aor.* 2 ἐλίτόμην, *opt.* λιτοίμην, *inf.* λιτέσθαι) настойчиво умолявам (τινα Hom., Soph. *etc.*): λ. тινος *и* ὑπέρ тινος Hom. *или* πρὸς тινος Pind., Soph. заклинам (умолявам) в. името на ; λ. θάνατον Hom. призовавам смъртта; λ. тινά τι Hom. измолвам от н. нещо
ἄση ,ἦ (ἄσώδης 2 , ἄσηρός 3)

*присъщи за речник на трактати по медицина – смята се, че изразяват физическа неразположеност, гадене, повдигане (при бременност - Аристотел) В поезията ἄση и ἄσάω са редки липсват в епос, Пиндар, Бакхилид или атическа драма (изключение Еврипид Медея 245). Срещат се в лезбоска лирика, където явно отбелязват ушевна неразположеност - притеснение объркване
Значението вLSJ - копнеж желание- за Сафо 96.17 е малко вероятно да се приложи тук.*

Свидетелствата не достигат да различим ἄση от ἀνία, но вероятно второто е по-силна болка.

Μножественото число вероятно имплицира, че това изживяване **не е единствено**, т.е. за първи път.

δάμαζω, δάμάω, δαμνάω *и* δάμνημι, *зол.* δάμάσδω *тж. med.* 1) приучвам на ярем, укротявам (φῦλα πόντου χθονίων τε παιδεύματα Eur.); (за коне *др.*) обяздвам (ψαλίους πώλους Eur.; ἵππους ἐκ νέων Xen.; *med.* ἡμίονους Hom.; ἵπποι δαμαζόμενοι Plut.); ἄλγιστος δαμάσασθαι Hom. крайно трудно опитомяван 2) подчинявам, укротявам (Ἀχαιοῦς)

Ἰ αἴϊω ($\bar{\alpha}$ *и* ἄ; *само praes. и impf.* ἄϊον с $\bar{\alpha}$) 1) чувамъ (τι *и* тινός Hom., Trag.): οὐκ αἴεις, ἃ φησὶ θεά; Hom. нима не чуваш, какво говори богинята?; πρὶν ἂν τῶν ἡμετέρων αἴϊης

μύθων Soph. прежде, чем услышишь наши слова; 2) виждам, забелязвам, зная Hom., Soph.; 3) слушам, подчинявам се (πληγῆς Hom.; τοῦ ἄνακτος Aesch.; πατρός Arph.).

молитва и лирика

култ и традиция срещу лично (субективно - ?), интимно
традиционна култова песен - библиография - ?

1. Обръщението към богинята е директно

(в Омирови химни е в 3 л.)

2. прилагателните ποικιλόθρον, ἀθάνατ' δολόπλοκε,
имат **САМО формата но не и съдържанието** на
култовите епитети, като самото натрупване
на прилагателни е друга отличителна черта
за този стил

сравни с

Ζεῦ κύδιστε μέγιστε κελαινεφές αἰθέρι ναίων
μὴ πρὶν ἐπ' ἠέλιον δῦναι καὶ ἐπὶ κνέφας ἐλθεῖν

Омир II.412

κύδος , εος τό - *епическо* - слава (от битка)

в трагедия – да, в комедия – иронично, - никога в атическа

проза

κύδρος 3 - *в Омир само ж.р. епитете на Хера*

в Ксенофонт и за кон – κυδρῶς τῆ σχήματι φέρεται

κυδρότερος *среща се в лирика*

не се среща в трагедия

но два пъти в Ксенофонт , също в Полибий κυδερόστερος

κυδάλιμος 3 - *в Омир епитет на Хермес на герои*

Агамемнон, Ахил, Евримах

също за народ, сърце, лъв

κύδιστος 3 - *Омир за Зевс и Агамемнон Хера, Лето*

в трагедия – κυδίων

κελαινεφές - *Омиров епитет на Зевс - почернял от облаци*

2. генерализирано - тъмен – αἶμα - Ил.

черен - за почва – Пиндар

3. **παῖ Διός** - *посочване на генеалогия* друга характеристика на обръщението в молитвата - *многобройни примери*

в Омир - *κέκλυθι νῦν καὶ ἐμεῖο Διὸς τέκος Ἄτρυτώνη*

- Алкей *Ἀπολλο ,παῖ μεγάλῳ Δίῳ*

4. **αἶ ποτα κα τέροτα** - *εἶ ποτέ καὶ τέ ἐτέρωτε* - признателност - чрез напомняне за

предишен отклик на молба

Омир - *εἶ ποτε μοι παρέστης ... νῦν αὖτε
εἶ ποτε τοι κατὰ πίονα μηρία ἔκηα
τόδε μοι κρήνην ἐέλδωρ*

Пиндар- *Isthmia Ode 6.*

*Ἐἶ ποτ' ἐμῶν, ὦ Ζεῦ πάτερ,
θυμῷ θέλων ἀρᾶν ἄκουσας,
νῦν σε, νῦν εὐχαίς ὑπὸ θεσπεσίαις
λίσσομαι παῖδα θρασὺν ἐξ Ἐριβοίας*

Илиада 10 284

*Δεύτερος αὐτ' ἠρᾶτο βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης·
κέκλυθι νῦν καὶ ἐμεῖο Διὸς τέκος Ἄτρυτώνη·
σπεῖό μοι ὡς ὅτε πατρὶ ἄμ' ἔσπεο Τυδέϊ δίῳ*

*ἐς Θήβας, ὅτε τε πρὸ Ἀχαιῶν ἄγγελος ἦει.
ἠρᾶτο измоли
βοὴν късно молитва
σπεῖό grotto пещера*

10 –290

*σὺν σοὶ δῖα θεά, ὅτε οἱ πρόφρασσα παρέστης.
ὡς νῦν μοι ἐθέλουσα παρίσταο καὶ με φύλασσε.
σοὶ δ' αὖ ἐγὼ ῥέξω βοῦν ἦνιν εὐρυμέτωπον
ἄδμητην, ἦν οὐ πω ὑπὸ ζυγὸν ἤγαγεν ἀνὴρ·
τήν τοι ἐγὼ ῥέξω χρυσοῦν κέρασιν περιχεύας.
ᾠς ἔφαν εὐχόμενοι, τῶν δ' ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη.*

*πρόφρασσα ep fet πρόφρων - милостив , загриженht
βοῦν ἦνιν- epitet на крава с неизяснено значение – едногодишна?
еднорожбена ? – ἕνος*

*ἄδμητης безбрачен
ἄδμητος poet – несломен непокорен*

Илиада V.115

*ᾠς ἄρ' ἔφη, Σθένελος δὲ καθ' ἵππων ἄλτο χαμᾶζε,
πὰρ δὲ στάς βέλος ὠκὺ διαμπερὲς ἐξέρυσ' ὤμου·
αἶμα δ' ἀνηκόντιζε διὰ στρεπτοῖο χιτῶνος.
δὴ τότε ἔπειτ' ἠρᾶτο βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης·*

κλῦθί μευ αἰγιόχοιο Διὸς τέκος Ἄτρυτώνη,
εἴ ποτέ μοι καὶ πατρὶ φίλα φρονέουσα παρέστης
δηΐω ἐν πολέμῳ, νῦν αὖτ' ἐμὲ φίλαι Ἀθήνη·
ἕδος δέ τέ μ' ἄνδρα ἐλείν καὶ ἐς ὄρμην ἔγχεος ἐλθεῖν
ὅς μ' ἔβαλε φθάμενος καὶ ἐπεύχεται, οὐδέ μέ φησι
δηρὸν ἔτ' ὄψεσθαι λαμπρὸν φάος ἠελίοιο.
ὦς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη,

ἀνηκόντιζε –втурна се , стрелна се
φίλαι 2 imp aor med φίλεω в молба φίλω σε I pray , моля те
φθάμενος part aor of φθάνω стигам сварвам
δηρὸς α ον cf δην - твърде дълго
δηρὸν (sc χρόνον) – за дълго